

به نام پروردگار مهربان

جغرافیا

جمع‌بندی

ویرایش
جدید
۹۵ کنکور

مرور و جمع‌بندی کنکور در ۲۴ ساعت

• بهروز یحیی

استادان مشاور:

آزیتا بیدقی
محمد حسین ذنوبی
علی محمد کریمی

مهروماه

مقدمه

داوطلب و دانش‌آموز عزیز

درس جغرافیا از نظر شما به دلیل حجم زیاد و وجود سه کتاب و فقط ۱۵ سؤال کنکور (هر کتاب فقط ۵ سؤال) درس مشکلی است و به همین جهت بسیاری از شما این درس را می‌بوسید و کنار می‌ذارید. اما اگر بدانید که هر سؤال چقدر در رتبه و تراز شما مؤثر است، به این راحتی از آن نمی‌گذشتید! به همین خاطر سعی کردیم تا با جمع‌بندی مطالب و حذف مطالب دارای اهمیت کم‌تر و طبقه‌بندی داده‌ها و اطلاعات کتاب تا حدودی از حجم آن کم کرده و یادگیری را برای شما آسان کنیم.

کتاب پیش‌روی شما کلیه مطالب هر سه کتاب را در خود جای داده و سعی نموده با استفاده از نمودار درختی مطالب هر درس را به صورت طبقه‌بندی شده، کار آموزشی و یادگیری را برای شما آسان نماید.

در پایان هر درس، تست‌های استاندارد تألیفی به همراه تست‌های سراسری داخل و خارج از کشور و تست‌های آزمایشی سنجش به صورت پوششی به همراه پاسخ‌نامه‌ی تشریحی آورده شده است.

شما دانش‌آموز عزیز پس از مطالعه‌ی هر درس می‌توانید به تست‌های داده شده پاسخ داده و در پایان هر درس به پاسخ‌نامه مراجعه و خود را ارزیابی کنید.

مطالبی هم که در درون چارت و نمودار درختی جا نگرفته به صورت نکته‌ای آورده شده و تلاش شده تا حد امکان هیچ مطلبی جا نیفتد.

اگر شما مطالب هر درس را در کتاب درسی خود را به طور دقیق مطالعه کرده و سپس به تست‌ها پاسخ دهید بی‌شک یادگیری مطالب راحت‌تر و ماندگارتر خواهد بود.

امید است با استفاده از این کتاب بتوانید در کنکور موفق باشید.

در اینجا از مدیریت محترم انتشارات جناب آقای احمد اختیاری و نیز آقای مه‌ران ترکمان (مدیر گروه علوم انسانی) و پرسنل محترم مهروماه از جمله، خانم‌ها هدیه مرادی و ریحانه شریفی پیشه در گروه تولید که زحمت بی‌دریغ آن‌ها باعث به ثمر رسیدن این اثر بوده است، کمال تشکر را دارم. هم‌چنین وظیفه‌ی خود می‌دانم از زحمات اساتید محترم خانم آریتا بیدقی و آقایان علی محمد کریمی و محمد حسین ذنوبی که با نظرات خود ما را در تقویت این اثر یاری نمودند، تشکر نمایم. در پایان از آقای کاظم نظری و خانم میترا شیرازی که ویرایش کتاب را برعهده داشتند، قدردانی می‌نمایم.

فصل اول

○ درس اول: جغرافیا، علمی برای زندگی ۸

فصل دوم

○ درس دوم: نگاهی به جغرافیای طبیعی ایران ۱۵

○ درس سوم: نگاهی به جغرافیای انسانی ایران ۲۹

فصل سوم

○ درس چهارم: بیابان‌ها ۳۸

○ درس پنجم: انسان و بیابان ۴۳

فصل چهارم

○ درس ششم: اهمیت و نقش جنگل‌ها ۴۶

○ درس هفتم: پراکندگی و انواع جنگل‌ها و مراتع در ایران ۵۱

فصل پنجم

○ درس هشتم: آلودگی هوا ۵۵

○ درس نهم: آلودگی دریاها و رودها ۵۹

فصل ششم

○ درس دهم: مخاطرات طبیعی ۶۳

○ درس یازدهم: انسان و مخاطرات طبیعی ۷۰

فصل هفتم

○ درس دوازدهم: گردشگری چیست؟ گردشگر کیست؟ ۷۵

○ درس سیزدهم: ایرانگردی ۸۱

فصل هشتم

○ درس چهاردهم: پراکندگی و رشد جمعیت ۸۴

○ درس پانزدهم: جمعیت و مهاجرت، جمعیت و منابع طبیعی ۹۲

فصل نهم

- درس شانزدهم: آب‌ها ۹۸
- درس هفدهم: بهره‌برداری از منابع آب ۱۰۳

فصل دهم

- درس هجدهم: جغرافیا، جغرافی‌دانان و توسعه‌ی پایدار ۱۰۸

فصل اول: ناحیه چیست؟

- درس اول: تصور شما از یک ناحیه چیست؟ ۱۱۶
- درس دوم: نواحی انسانی چگونه پدید می‌آیند؟ ۱۲۷

فصل دوم: زندگی در نواحی ساحلی

- درس سوم: ویژگی‌های جغرافیایی سواحل ۱۳۳
- درس چهارم: انسان و سواحل ۱۳۷

فصل سوم: زندگی در نواحی کوهستانی

- درس پنجم: با کوهستان آشنا شویم ۱۴۲
- درس ششم: انسان و کوهستان ۱۵۳

فصل چهارم: زندگی در نواحی گرم و خشک، گرم و مرطوب

- درس هفتم: فرسایش در بیابان‌های نواحی گرم و خشک ۱۵۸
- درس هشتم: تنوع زیستی در نواحی گرم و مرطوب ۱۶۸

فصل پنجم: زندگی در نواحی قطبی

- درس نهم: ویژگی‌های طبیعی نواحی قطبی ۱۷۱
- درس دهم: انسان در نواحی قطبی ۱۷۸

فصل ششم: سکونتگاه‌های شهری و روستایی

- درس یازدهم: سکونتگاه‌های شهری و روستایی چگونه پدید می‌آیند؟ ۱۸۳
- درس دوازدهم: پراکندگی و نقش شهرها ۱۹۰
- درس سیزدهم: رشد سریع شهرنشینی چه مشکلاتی به‌وجود می‌آورد؟ ۱۹۶

فصل هفتم: نواحی سیاسی

- درس چهاردهم: واحدهای سیاسی و مرزها ۲۰۰
- درس پانزدهم: قدرت ملی و منطقه‌ی خلیج فارس ۲۰۵

فصل هشتم: نواحی اقتصادی

- درس شانزدهم: کشاورزی، صنعت و تجارت ۲۱۱

فصل اول

- درس اول: ماهیت و قلمرو دانش جغرافیا ۲۲۲
- درس دوم: سیستم چیست؟ ۲۲۷

فصل دوم

- درس سوم: راه و روش پژوهش‌های جغرافیایی ۲۳۴

فصل سوم

- درس چهارم: نقشه و فرآیند تهیه‌ی آن ۲۴۱
- درس پنجم: نمایش شکل زمین ۲۵۰

فصل چهارم

- درس ششم: کاربرد رایانه در جغرافیا ۲۵۹
- درس هفتم: سنجش از دور ۲۶۱
- درس هشتم: سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی ۲۶۸

فصل پنجم

- درس نهم: مدل‌های جغرافیایی ۲۷۳

فصل ششم

- درس دهم: نقش جغرافیا در مدیریت محیط ۲۷۸
- درس یازدهم: جغرافیا و آمایش سرزمین ۲۸۳

آزمون‌های جامع

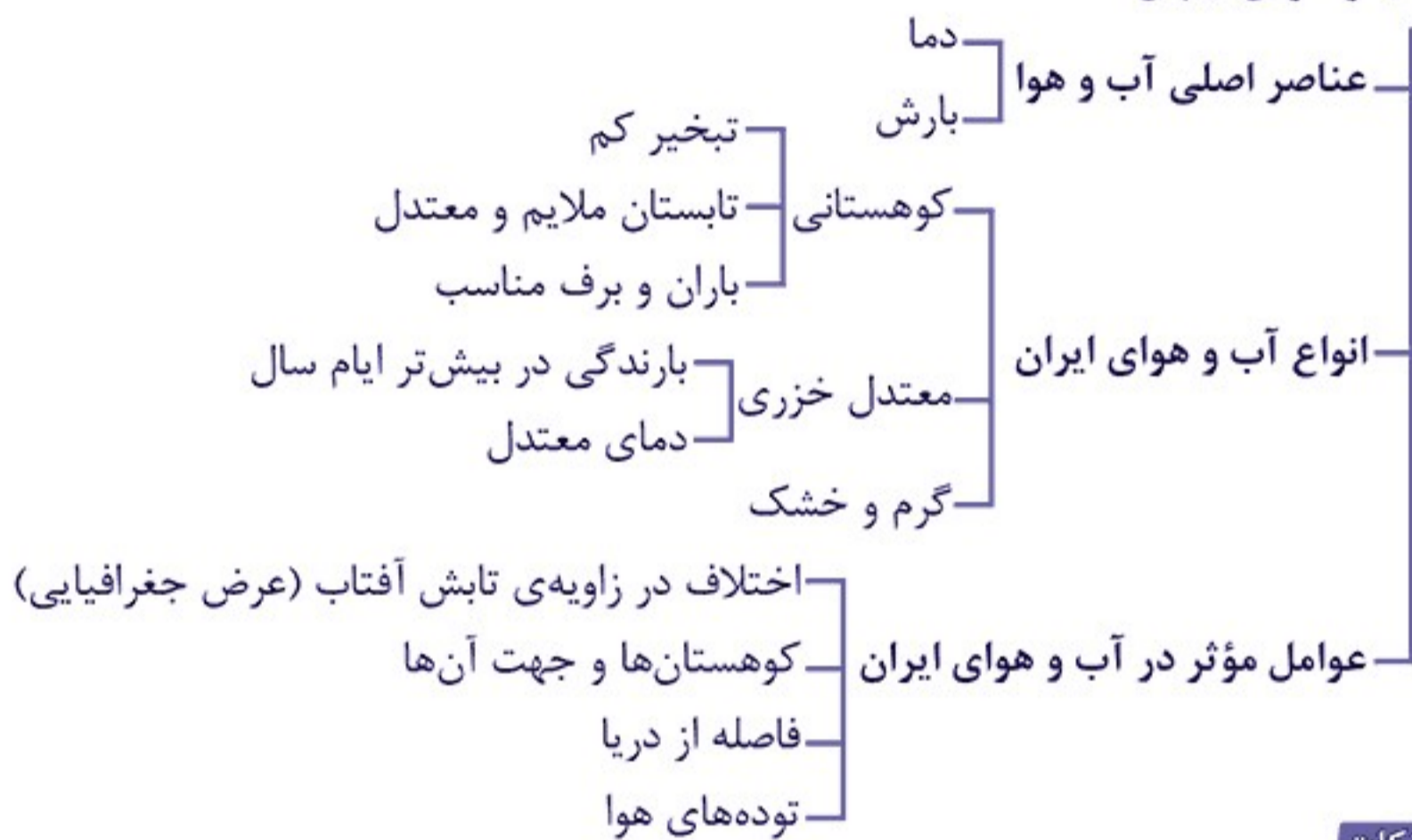

- آزمون‌های جامع ۲۹۱

نکات

- هم‌زمان با چین خوردن و بالآمدن کوه‌ها، سرزمین‌های فرونشسته چاله‌هایی را به وجود آورده‌اند که این چاله‌ها تحت تأثیر فرسایش به صورت زمین‌های هموار درآمدند.
- در سواحل دریای عمان و خلیج فارس با توجه به اقلیم خشک، خاک نامناسب و رودهای فصلی و کم‌آب زمینه برای کشاورزی مناسب ندارد.
- در محل رودهای شمالی کشور، به وضوح پیش‌رفتگی جلگه‌های ساحلی در دریا به چشم می‌خورد. جلگه‌ی گیلان یکی از نمونه‌های این رسوب‌گذاری است.

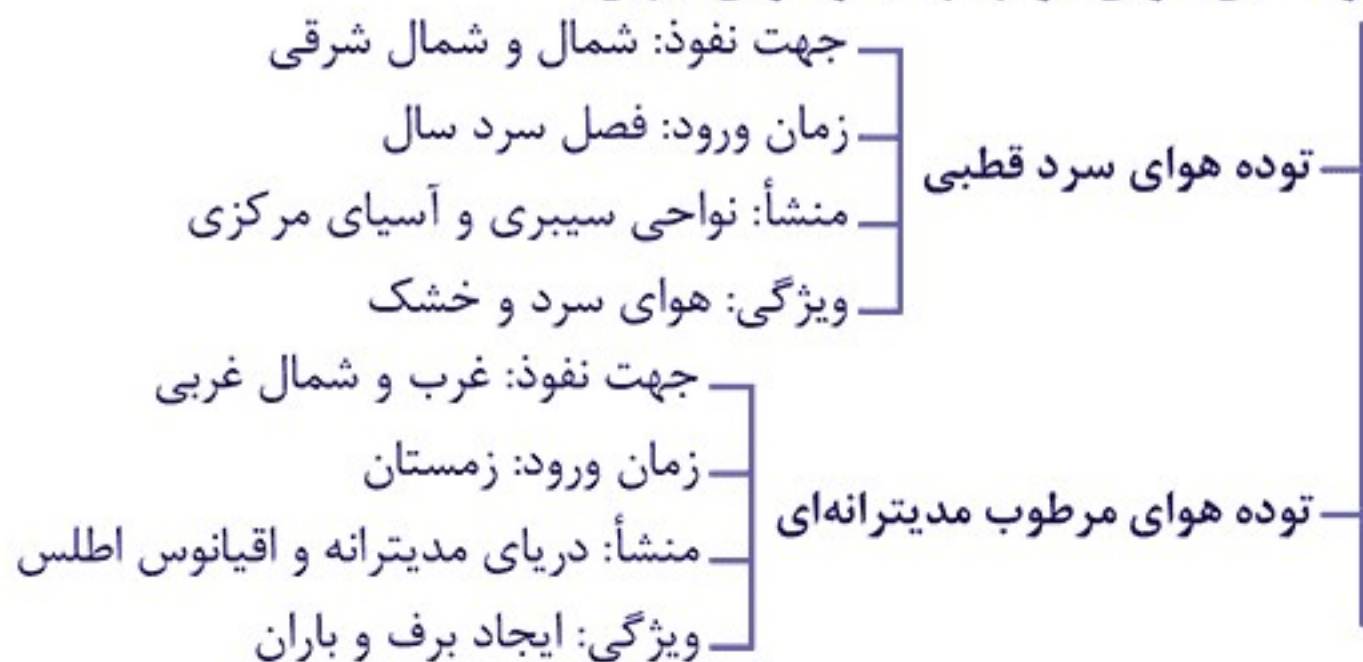
آب و هوای ایران

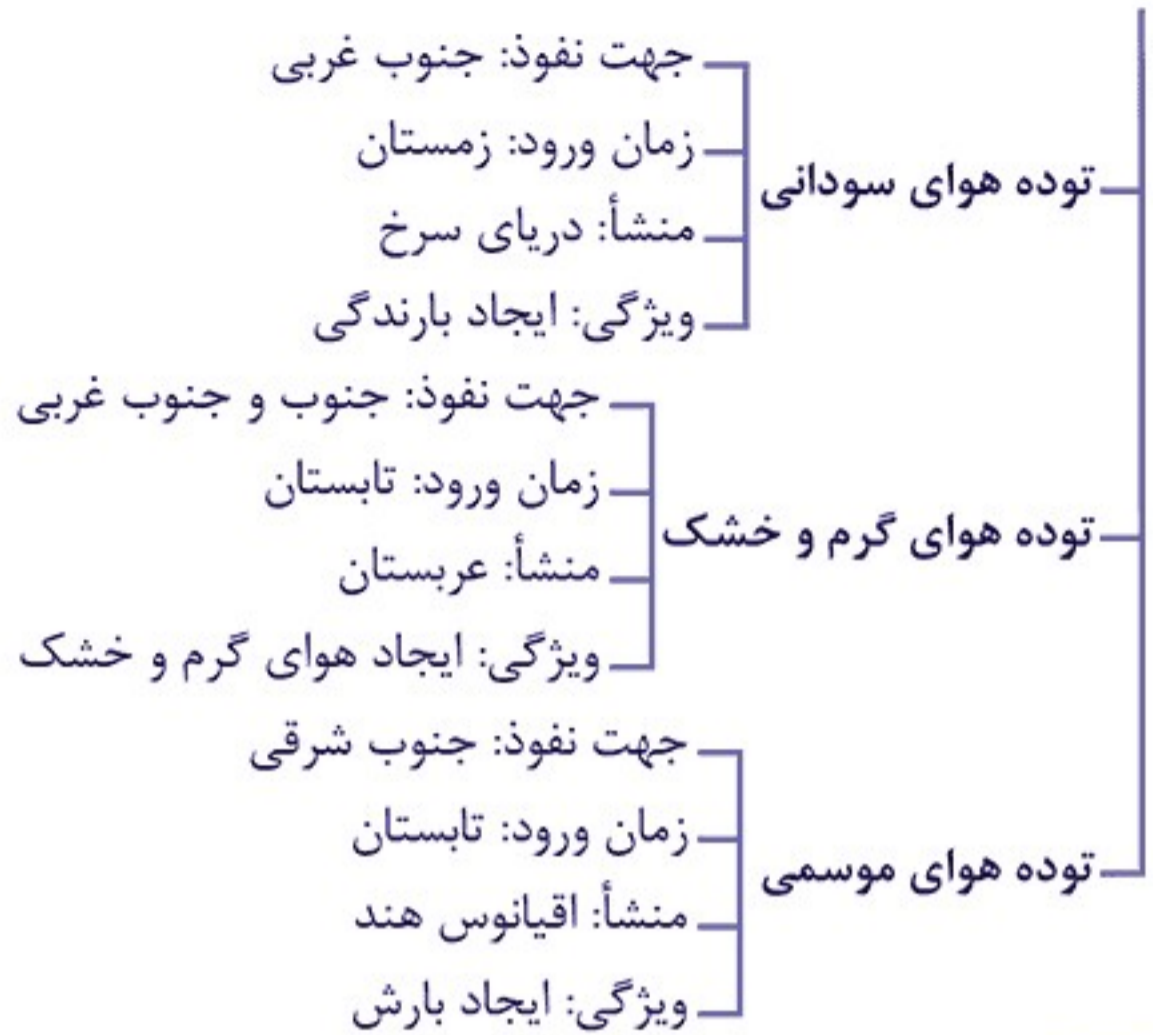

نکات

- نواحی داخلی ایران به دلیل دور بودن از دریاها خشک بوده و اختلاف دمای شبانه‌روز در آن‌ها زیاد است.
- نواحی جلگه‌ای کناره‌ی دریای خزر به علت وجود رطوبت دریا، دارای زمستان‌ها و تابستان‌های معتدل بوده و بارش در آن‌جا نسبتاً زیاد است.
- دریا‌های جنوب ایران به دلیل نزدیکی به مدار رأس‌السرطان بر کناره‌های خود تأثیر چندانی ندارند.
- کوه‌های ایران در تعدیل دما و افزایش بارش نقش دارند.

توده‌های هوای مؤثر بر آب و هوای ایران

نکات

- امروزه سازمان هواشناسی با استفاده از اطلاعات روزانه‌ی دما، رطوبت و باد، نقشه‌های هواشناسی را تهیه می‌کند.
- کارشناسان هواشناسی با توجه به حرکت توده‌های هوا، سرعت و جهت آن‌ها، وضعیت هوا و تغییرات آن را برای روزهای آینده پیش‌بینی می‌کنند.

نقشه‌ی پراکنندگی جلگه‌های ساحلی در ایران

بیابان‌ها

نکته

■ دو ویژگی اغلب بیابان‌ها، کمبود بارش و تبخیر شدید است.

- ۱ مناطق بسیار خشک (بارش از ۵۰-۱۰۰ میلی‌متر و پوشش گیاهی خیلی فقیر)
- ۲ مناطق خشک (بارش ۱۰۰-۲۵۰ میلی‌متر، پوشش گیاهی تنک)
- ۳ مناطق نیمه خشک (بارش ۲۵۰-۴۵۰ میلی‌متر، پوشش گیاهی نسبتاً زیاد با بارندگی تابستانه)

نکات

- کمربند بیابانی نیم‌کره‌ی شمالی از مجاورت اقیانوس اطلس تا حدود چین کشیده شده که شامل صحرای بزرگ آفریقا، بیابان‌های عربستان، ایران، ترکستان، گبی و تار است.
- بیش‌تر بیابان‌های جهان در بین مدار رأس السرطان تا مدار رأس الجدی در عرض ۲۷° / ۲۳° شمالی تا ۲۷° / ۲۳° جنوبی قرار دارند.
- اروپا تنها قاره‌ای است که بیابان ندارد.
- وسیع‌ترین بیابان جهان صحرای بزرگ آفریقا است.

سوال‌های منتخب

(سراسری ۸۵)

۱- کدام مورد یک خطر یا بلای طبیعی (حادثه) است؟

- ۱) وقوع آتش‌فشان در نزدیک یک شهر
- ۲) وقوع زلزله در یک شهر با جمعیت زیاد
- ۳) عدم بهره‌برداری از خطوط ارتباطی به علت وقوع سیل
- ۴) ایجاد یک سد طبیعی به وسیله‌ی نفوذ زبان‌هایی از مواد مذاب

(سراسری ۸۳)

۲- اولین شرط مقابله با هر خطری چیست؟

- ۱) تهیه‌ی نقشه‌ی محل‌های خطر
- ۲) انتخاب روش مقابله با آن
- ۳) آماده‌نمودن مردم برای مقابله با خطر
- ۴) شناخت جزئیات دقیق و پیش‌بینی رفتار آن خطر

۳- بهترین زمین‌های کشاورزی زمین‌های ..... است و ..... موجب ایجاد دریاچه و سد طبیعی در منطقه‌ی آب اسک هراز شده است.

- ۱) دارای پوشش گیاهی مناسب- مواد مذاب
- ۲) دارای رسوبات سیلابی رودخانه‌ای- لغزش دامنه‌ها
- ۳) دارای پوشش گیاهی مناسب- لغزش دامنه‌ها
- ۴) دارای رسوبات سیلابی رودخانه‌ای- مواد مذاب

۴- زمانی حوادث طبیعی را مخاطرات طبیعی می‌گویند که ..... و خطر بروز سیل یک خطر ..... برای انسان‌ها است.

- ۱) خسارت‌های مالی و جانی ایجاد کند- موقت
- ۲) امکان امداد رسانی وجود نداشته باشد- دائمی
- ۳) امکان امداد رسانی وجود نداشته باشد- موقت
- ۴) خسارت‌های مالی و جانی ایجاد کند- دائمی

۵- یکی از مهم‌ترین فواید پوشش گیاهی کدام است و کدام کشور به دلیل هم‌سطح بودن با دریا دائما در معرض خطر سیلاب‌های ساحلی قرار دارد؟

- ۱) کاهش احتمال وقوع سیل- انگلستان
- ۲) تأمین علوفه برای دام‌ها- هلند
- ۳) کاهش احتمال وقوع سیل- هلند
- ۴) تأمین علوفه برای دام‌ها- انگلستان

۶- به ترتیب در کدام مناطق احتمال وقوع سیلاب بیش‌تر و کم‌تر است؟

- ۱) مخروط افکنه- نواحی مرتفع
- ۲) نواحی مرتفع- دلتاها
- ۳) دلتاها- مخروط افکنه‌ها
- ۴) حریم رودها- مخروط افکنه‌ها

۷- انسان به چه طریقی موجب از بین رفتن پوشش گیاهی دامنه‌ها در یک حوضه‌ی آبریز می‌شود؟

- ۱) قطع یکسره‌ی درختان جنگل، چرای بیش از ظرفیت مراتع، شخم‌زدن خلاف شیب خاک
- ۲) قطع یکسره‌ی درختان جنگل، شخم‌زدن خلاف شیب خاک، بوته‌کنی از روی دامنه‌ها
- ۳) چرای بیش از ظرفیت مراتع، شخم‌زدن خلاف شیب خاک، بوته‌کنی از روی دامنه‌ها
- ۴) قطع یکسره‌ی درختان جنگل، چرای بیش از ظرفیت مراتع، بوته‌کنی از روی دامنه‌ها

- ۲۰- «توجه به امکانات محیطی و بهره‌برداری صحیح از آن» و «ایجاد تعادل بین روستاها و شهرها» به ترتیب مربوط به کدام یک از ابعاد توسعه پایدار است؟
 (۱) اقتصادی، مکانی
 (۲) اکولوژیکی، مکانی
 (۳) مکانی، اجتماعی
 (۴) اقتصادی، اکولوژیکی
۲۱. کدام کشورها به ترتیب در سال ۱۹۹۵ میلادی، از شاخص‌های توسعه بالاترین «امید به زندگی» را داشته‌اند؟ (سراسری ۹۳)
 (۱) فرانسه - سوئیس - کویت
 (۲) نروژ - فرانسه - زلاندنو
 (۳) سوئیس - ژاپن - کویت
 (۴) ژاپن - نروژ - زلاندنو
۲۲. شاخص توسعه‌ی انسانی کشورها در طول سال‌های مختلف ..... است. (سراسری ۹۲)
 (۱) در کشورهای توسعه‌یافته در حال افزایش (۲) متغیر
 (۳) در کشورهای در حال توسعه متغیر (۴) ثابت
۲۳. کدام عبارت بیانگر تأکید جغرافیا بر پراکندگی فضایی است؟ (سراسری ۹۴)
 (۱) چگونگی استخراج مس و میزان بهره‌برداری آن در معادن مس سرچشمه
 (۲) ساختمان داخلی و چگونگی ازدیاد درخت خرما در نواحی جنوبی کشور
 (۳) میزان تلفات وارد شده بر شهر بم در اثر وقوع زلزله
 (۴) علت به وجود آمدن پالایشگاه نفت در آبادان
۲۴. کدام عبارت در ارتباط با توسعه درست است؟ (سراسری فارغ از کشور ۹۲)
 (۱) کشورهای مخالف با شاخص توسعه معتقدند که این شاخص‌ها، کشورهای جهان را به کشورهای پیشرفته‌ی صنعتی و در حال توسعه تقسیم می‌کند.
 (۲) کارشناسان توسعه در سازمان‌های بین‌المللی سعی کرده‌اند با استفاده از آمارها، کیفیت زندگی در کشورهای مختلف را با یکدیگر مقایسه کنند.
 (۳) کارشناسان توسعه معتقدند که امر توسعه را باید در یک کشور خاص در نظر گرفت و آن را از سایر کشورها جدا کرد.
 (۴) جغرافی‌دانان که امر توسعه را بررسی می‌کنند با توجه به وسعت واقعی کشورها به تهیه‌ی نقشه جهان‌نما می‌پردازند.
۲۵. توجه جغرافی‌دانان به تجزیه و تحلیل علل وجود جنگل‌های تایگا در نواحی جنب قطبی بیانگر چیست؟ (سراسری فارغ از کشور ۹۴)
 (۱) دید کلی‌نگری جغرافیا
 (۲) تأکید آن‌ها بر تنوع آب و هوا و اثرات آن
 (۳) تأکید آن‌ها بر پراکندگی فضایی
 (۴) وجود ارتباط بین علوم مختلف و جغرافیا
۲۶. کارشناسان توسعه معتقدند که: (سراسری ۹۵)
 (۱) توسعه پایدار به تامین نیازهای مادی انسان امروزی می‌انديشد.
 (۲) بسیاری از پدیده‌هایی که در امر توسعه تاثیر می‌گذارند جهانی هستند.
 (۳) محاسبه درآمد سرانه مردم کشورها تنها شاخص برای محاسبه میزان توسعه است.
 (۴) در تهیه نقشه جهان‌نما، وسعت کشورها بر اساس میزان تولید ناخالص ملی در نظر گرفته شود.
۲۷. کدام گزینه پیامد از بین رفتن نظام برنامه‌ریزی شده‌ی متمرکز در سال ۱۹۹۰ میلادی بود؟ (سراسری فارغ از کشور ۹۵)
 (۱) کشورهای جهان به دو گروه عمده‌ی کشورهای توسعه‌ی یافته‌ی اقتصادی و کشورهای در حال توسعه‌ی اقتصادی تقسیم شدند.
 (۲) توسعه یک مفهوم اقتصادی پیدا کرد و اغلب توسعه به همراه اقتصاد به شکل توسعه‌ی اقتصادی به کار می‌رود.
 (۳) کشورهای جهان سوم مفهوم خود را از دست دادند.
 (۴) عنوان تازه‌ای به نام توسعه‌ی پایدار مطرح شد.

 پاسخنامه تشریحی

و بعد از جنگ جهانی دوم کشورها به دو گروه کشورهای سرمایه‌داری و کشورهای دارای نظام برنامه‌ریزی‌شده‌ی متمرکز تقسیم شدند و کشورهای فقیر را جهان سوم نامیدند.

۱۷- گزینه‌ی «۱» با توجه به درآمد کشورها و معیارهای اقتصادی، کشورهای جهان به دو گروه عمده یعنی کشورهای توسعه‌یافته‌ی اقتصادی و کشورهای در حال توسعه‌ی اقتصادی (شمال-جنوب) تقسیم شدند و مدیریت منابع مالی به نفع عموم مردم مربوط به بُعد اقتصادی توسعه‌ی پایدار است.

۱۸- گزینه‌ی «۲» شاخص‌های توسعه‌ی انسانی شامل قدرت خرید مردم (اقتصادی)، امید به زندگی (بهداشتی- درمانی) و میزان باسوادی (مسائل فرهنگی) می‌باشد.

۱۹- گزینه‌ی «۲»

۲۰- گزینه‌ی «۲» توجه به امکانات محیطی و بهره‌برداری صحیح از آن و بهره‌مزدن توازن در طبیعت و جلوگیری از بهره‌برداری بی‌رویه از منابع آن مربوط به بُعد زیست محیطی (اکولوژیکی) و ایجاد تعادل بین روستاها و شهرها و عملی کردن توسعه‌ای که ساکنان همه‌ی بخش‌های مختلف یک کشور را دربرگیرد، مربوط به بُعد مکانی توسعه‌ی پایدار است.

۲۱- گزینه‌ی «۴»

۲۲- گزینه‌ی «۲»

۲۳- گزینه‌ی «۴»

۲۴- گزینه‌ی «۲»

۲۵- گزینه‌ی «۳»

۲۶- گزینه‌ی «۲»

۲۷- گزینه‌ی «۳»

۱- گزینه‌ی «۴»

۲- گزینه‌ی «۴»

۳- گزینه‌ی «۱»

۴- گزینه‌ی «۲» بُعد اقتصادی توسعه‌ی مربوط به مدیریت منابع مالی به نفع عموم مردم و توزیع عادلانه‌ی درآمد و ثروت و جلوگیری از ایجاد فاصله‌ی زیاد سطح زندگی بین فقیر و غنی می‌باشد.

۵- گزینه‌ی «۴»

۶- گزینه‌ی «۱»

۷- گزینه‌ی «۳»

۸- گزینه‌ی «۳»

۹- گزینه‌ی «۱» با فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی در اوایل دهه‌ی ۱۹۹۰ و از بین رفتن نظام برنامه‌ریزی شده در این کشور و در بسیاری از کشورهای تحت سلطه‌اش در اروپای شرقی، کشورهای جهان سوم مفهوم خود را از دست دادند.

۱۰- گزینه‌ی «۱»

۱۱- گزینه‌ی «۱»

۱۲- گزینه‌ی «۳»

۱۳- گزینه‌ی «۲»

۱۴- گزینه‌ی «۴»

۱۵- گزینه‌ی «۱» فنون جغرافیایی شامل سنجش از دور، رایانه و آمار و کارتوگرافی است و توسعه در لغت به معنای گستردن و فراخ کردن و در اصطلاح به مفهوم حرکت به جلو برای رسیدن به شرایط بهتر است.

۱۶- گزینه‌ی «۳» کاربرد موضوعات جغرافیای انسانی یافتن راه‌هایی برای حل مشکلات محیطی نظیر مهاجرت روستائیان به شهرهاست

۲۴- کدام گزینه به ترتیب از توانمندی‌ها و محدودیت‌های نواحی گرم و خشک محسوب می‌گردد؟

- ۱) محیط دست نخورده، شکننده‌بودن محیط
- ۲) دشواری ارتباط، حرکت ماسه‌های روان
- ۳) آسمان صاف و درخشان، ساعات آفتابی زیاد
- ۴) کم آبی، محیط دست نخورده

۲۵- نشانه‌های گسترش بیابان یا..... کدام است؟

- ۱) بیابان‌زدایی- کاهش پوشش گیاهی، افزایش فرسایش خاک، کمبود ریزش‌های جوئی
- ۲) بیابان‌زایی- افزایش فرسایش خاک، کمبود ریزش‌های جوئی، حرکت ماسه‌های روان
- ۳) بیابان‌زایی- حرکت ماسه‌های روان، کاهش پوشش گیاهی، افزایش فرسایش خاک
- ۴) بیابان‌زدایی، کاهش پوشش گیاهی، کمبود ریزش‌های جوئی، حرکت ماسه‌های روان

۲۶- یعنی تغییری کوچک در یک یا چند جزء محیط که به سرعت موجب اختلال یا نابه‌سامانی

محیطی می‌گردد و در کشورهای..... و..... با استفاده از روش علمی و استفاده از فناوری جدید در نواحی گرم و خشک محصولاتی چون مرکبات، گل و پنبه تولید می‌کنند.

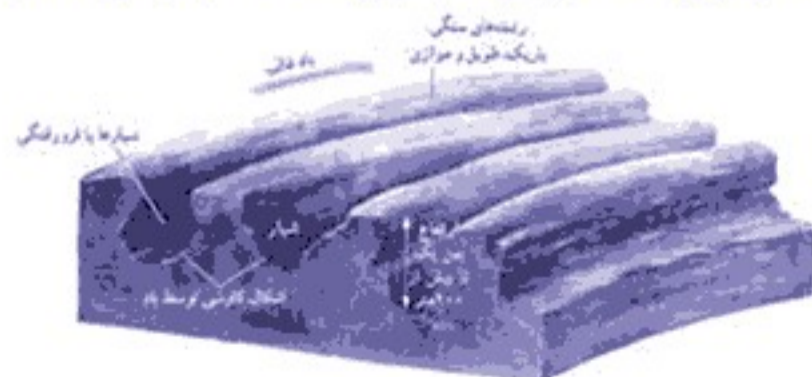
- ۱) محیط دست نخورده- آمریکا و استرالیا
- ۲) شکننده‌بودن محیط- آمریکا و استرالیا
- ۳) محیط دست نخورده- مصر و مراکش
- ۴) شکننده‌بودن محیط- مصر و مراکش

۲۷- محیط گرم و خشک به چه دلیل محیط مناسبی برای مطالعه‌ی برخی پدیده‌های جغرافیایی

هستند و کدام اقدام انسان در بروز خشکسالی مؤثر بوده است؟

- ۱) محیط دست نخورده- افزایش بیش از حد چرای دام
- ۲) شکننده‌بودن محیط- حفر چاه‌های متعدد
- ۳) محیط دست نخورده- مهاجرت مردم به این نواحی
- ۴) شکننده‌بودن محیط- کشت محصولات به جای دامپروری

۲۸- شکل روبه‌رو مربوط به کدام پدیده در بیابان و ناشی از کدام نوع اشکال فرسایشی است؟ (سراسری ۹۵)

- ۱) یاردانگ - تراکمی
- ۲) یاردانگ - کاوشی
- ۳) سیف - تراکمی
- ۴) سیف - کاوشی

۲۹- آسمان صاف و درخشان نواحی گرم و خشک از چه نظر مفید می‌باشد و چه عاملی موجب

بیابان‌زایی شده است؟

- ۱) صنایع هوا فضا- چرای بیش از حد دام
- ۲) آزمایشات اتمی- تهیه‌ی الوار و هیزم از گیاهان چوبی
- ۳) صنایع هوا فضا- بالآ آمدن سطح آب‌های زیرزمینی
- ۴) آزمایشات اتمی- کشت متمرکز غلات

پاسخنامه تشریحی

کم شیب است و باد عامل فرسایشی خیلی مهم در نواحی بیابانی است.

۱۶- گزینه‌ی «۱»

۱۷- گزینه‌ی «۱»

۱۸- گزینه‌ی «۲»

۱۹- گزینه‌ی «۴»

۲۰- گزینه‌ی «۲»

۲۱- گزینه‌ی «۱» ساعات آفتابی زیاد باعث شده است بیش‌تر گردشگران نواحی مرطوب علاقه‌مند باشند که اوقات فراغت خود را در نواحی گرم و خشک سپری کنند و خاک‌های بیابانی یکی از فقیرترین خاک‌ها از نظر مواد آلی‌اند.

۲۲- گزینه‌ی «۴» آسمان صاف و درخشان شرایط مناسبی را برای مطالعات و تحقیقات نجومی و مشاهده‌ی اجرام فضایی فراهم می‌کند. به همین دلیل، صنایع هوافضا عمدتاً در این نواحی تأسیس می‌شوند و وسعت زیاد و جمعیت کم محل مناسبی را برای آموزش‌های نظامی، آزمایش‌های اتمی و برخی فعالیت‌های ورزشی نظیر مسابقات اتومبیل‌رانی را فراهم کرده است.

۲۳- گزینه‌ی «۳» به دلیل وزش بادهای نسبتاً شدید و همیشگی در نواحی گرم و خشک و تأسیس نیروگاه‌های بادی در این نواحی می‌توان برق زیادی تولید کرد و سد آسوان بر روی رود نیل تأسیس شده است.

۲۴- گزینه‌ی «۱» محیط دست نخورده مربوط به توانمندی و شکننده بودن محیط مربوط به محدودیت نواحی بیابانی است.

(گزینه‌ی ۲ مربوط به محدودیت، گزینه‌ی ۳ مربوط به توانمندی، گزینه‌ی ۴ مربوط به محدودیت)

۲۵- گزینه‌ی «۳» کاهش پوشش گیاهی، افزایش فرسایش خاک و حرکت ماسه‌های روان از نشانه‌های گسترش بیابان در نواحی گرم و خشک است که به آن پیشروی بیابان یا بیابان‌زایی می‌گویند.

۲۶- گزینه‌ی «۲»

۲۷- گزینه‌ی «۱» دست نخورده بودن محیط بیابانی

۱- گزینه‌ی «۴»

۲- گزینه‌ی «۲» توسعه‌ی ارتباطات جدید مثل ارتباطات هوایی در نواحی گرم و خشک استرالیا که خدمات پزشکی و درمانی به مزارع و واحدهای کشاورزی پراکنده این کشور ارائه می‌دهد، باعث توسعه‌ی اقتصادی کشور شده است.

۳- گزینه‌ی «۴»

۴- گزینه‌ی «۴» چنانچه بادهای غالب از دو جهت عمود بر هم بوزند و برجستگی ماسه‌ای کناره‌های برخان دچار کشیدگی شوند سیف تشکیل می‌شود.

۵- گزینه‌ی «۱»

۶- گزینه‌ی «۴»

۷- گزینه‌ی «۲»

۸- گزینه‌ی «۳» شرایط آب و هوایی خشک، بادهای شدید و خاک‌های سطحی نرم از جمله عوامل ایجاد فرسایش بادی است که به دو صورت کاوشی و تراکمی صورت می‌گیرد.

۹- گزینه‌ی «۱» بادبردگی در نواحی فاقد پوشش گیاهی بسیار اهمیت دارد، زیرا گودال‌ها یا حوضه‌های بادبردگی را به وجود می‌آورد و به سطوح پوشیده از قلوه سنگ و ریگ که باد قادر به حمل آن‌ها نیست، سنگ فرش بیابانی یا رگ می‌گویند.

۱۰- گزینه‌ی «۲» بیش‌ترین تأثیر سایش باد در قسمت پایین و نزدیک به سطح زمین است. به همین دلیل، زمین‌های مرتفعی که در معرض سایش باد قرار دارند، دارای حواشی پرشیب یا عمودی‌اند.

۱۱- گزینه‌ی «۳»

۱۲- گزینه‌ی «۴»

۱۳- گزینه‌ی «۱»

۱۴- گزینه‌ی «۲» باد، ذرات ماسه همراه خود را مانند سمباده بر سنگ‌ها می‌کشد و عمل سایش را انجام می‌دهد و تپه‌های ماسه‌ای، اشکال تراکمی ناشی از هوازدگی مکانیکی و باد هستند.

۱۵- گزینه‌ی «۳» رأس یاردانگ‌ها مسطح، اما طرف رو به باد آن‌ها پرشیب و طرف دیگر آن‌ها

مگالاپلیس‌های مهم جهان
شمال شرق آمریکا از بستن تا واشنگتن، توکیو- یوکوهاما در ژاپن، آزاکا- کوبه در ژاپن
ویژگی‌های بخش مرکزی شهر (C.B.D)

بالابودن قیمت زمین
ترافیک سنگین
خالی بودن از جمعیت در شب و تراکم زیاد جمعیت در روز
دارای واحدهای مسکونی کم و قدیمی بودن آن‌ها
کانون اصلی معاملات اقتصادی

نکات

- در اوایل قرن بیستم تنها ۱۵ درصد جمعیت جهان شهرنشین بودند اما در قرن بیست و یکم به ۵۰ درصد رسیده است.
- در کشورهای در حال توسعه روند شهرنشینی سریع بوده و علت اصلی آن علاوه بر رشد طبیعی جمعیت شهری، عامل مهاجرت زیاد از روستاها به شهرها بوده است.
- تا ۱۵۰ سال پیش فقط دو شهر لندن و پاریس جمعیت میلیونی داشتند.
- از ۶۰ سال پیش شهرهای میلیونی در کشورهای در حال توسعه و در منطقه‌ی استوایی افزایش یافته است.
- قاره‌ی آسیا با داشتن بیشترین متروپل‌ها و مگالاپلیس‌ها مقام اول را در جهان دارد.
- شهرهای لندن و توکیو بیش از یک بخش مرکزی دارند.

نقش شهر

تعریف نقش شهر: عملکرد و کارکرد اصلی هر شهر

انواع شهرها از نظر نقش

- شهرهای سیاسی- اداری
  - ویژگی: اغلب پایتخت، مراکز استان‌ها یا ایالات و مادرشهرهای ناحیه‌ای
  - مثال: تهران، آنکارا، مسکو، نیویورک
- شهرهای بندری
  - ویژگی: شکل گرفتن در کنار سواحل دریاها و رودها
  - شکل گرفتن پیرامون تأسیسات بندری
  - وجود انبارها، کارگاه‌های ساخت و تعمیر کشتی، بانک‌ها و...
  - مثال: بندر امام خمینی، بندر خرمشهر، بندر هنگ کنگ
- شهرهای ارتباطی
  - ویژگی: شکل‌گیری کنار جاده‌ها و راه‌های ارتباطی
  - مثال: پاریس
- شهرهای صنعتی
  - ویژگی: توسعه به دلیل وجود صنایع خاص
  - مثال: تهران (ایران)، منچستر (انگلستان) از نظر نساجی
- شهرهای معدنی
  - ویژگی: وجود معادن
  - مثال: ژوهانسبورگ (آفریقای جنوبی)، مسجد سلیمان و آبادان (ایران)

۱۴- مرزهایی که بدون توجه به سیمای فرهنگی و قومی ناحیه و تنها بنابر سیاست‌های بین‌المللی به وجود آمده‌اند، چه نوع مرزی هستند و مرز کانادا و آمریکا با چه پدیده‌ای مشخص شده است؟

- (۱) تحمیلی- مدار
(۲) تطبیقی- مدار
(۳) تحمیلی- نصف‌النهار
(۴) تطبیقی- نصف‌النهار

۱۵- ویژگی مرزها کدام است و مرزها از چه دیدگاهی با هم متفاوت هستند؟

- (۱) وضع قوانین در محدوده‌ی سرزمین- قدمت
(۲) مشخص کردن نحوه‌ی دفاع- اهمیت
(۳) به مرحله‌ی اجرا درآوردن امور دولتی- قدمت
(۴) مشخص شدن وسعت کشور- اهمیت

(سراسری ۹۶)

۱۶- در شکل زیر نقطه‌ی A بر روی کدام پدیده قرار دارد؟

- (۱) کوه آلپ
(۲) رود راین
(۳) کوه پیرنه
(۴) کشور گویان

پاسخنامه تشریحی

۱- گزینه‌ی «۱» حاکمیت یعنی داشتن استقلال و برکناربودن از نظارت و دخالت دولت‌های خارجی، مردم از روزگاران قدیم برای دفاع از جان، یا مشخص کردن حد و حدود مالکیت خود مرزهایی ایجاد کرده‌اند.

۲- گزینه‌ی «۲» مهم‌ترین مرزی که دو قلمرو یا سرزمین را از هم جدا می‌کند، مرز بین دو کشور است. به طور کلی مرزهای بین‌المللی (مرز بین دو کشور) به دو دسته تقسیم می‌شوند: مرزهای طبیعی و مرزهای غیرطبیعی

۳- گزینه‌ی «۲» بدنه‌ی تشکیلاتی و اجرایی حکومت را دولت می‌گویند و مرزهای استان‌های داخلی یک کشور و مرز میان اسکاتلند و انگلستان اهمیت زیادی ندارند.

۴- گزینه‌ی «۳»

۵- گزینه‌ی «۳»

۶- گزینه‌ی «۲» خط منصف خطی است مرزی که از وسط رودخانه می‌گذرد و فاصله‌ی مرز از هر دو ساحل، به یک اندازه است و بعضی از مرزها احتیاج به مراقبت دقیق در محل ندارند مانند مرز عربستان و عراق.

۷- گزینه‌ی «۱»

۸- گزینه‌ی «۴»

۹- گزینه‌ی «۲»

۱۰- گزینه‌ی «۱»

۱۱- گزینه‌ی «۴»

گاهی مرزها برای اداره و کنترل بهتر امور مختلف ایجاد می‌شود مانند مرز مناطق آموزشی، انتظامی، شهرداری و به خطی که عمیق‌ترین نقاط بستر رود را به هم متصل می‌کند، خط تالوگ یا خط‌القعر می‌گویند.

۱۲- گزینه‌ی «۴»

تالوگ در واقع بهترین خط مرزی است، چون هر دو کشور حق کشتی‌رانی در دو طرف آن را دارند و مرز کانادا و آلاسکا جزء مرزهای پیشتاز (پیشین یا قبل از سکونت) می‌باشد.

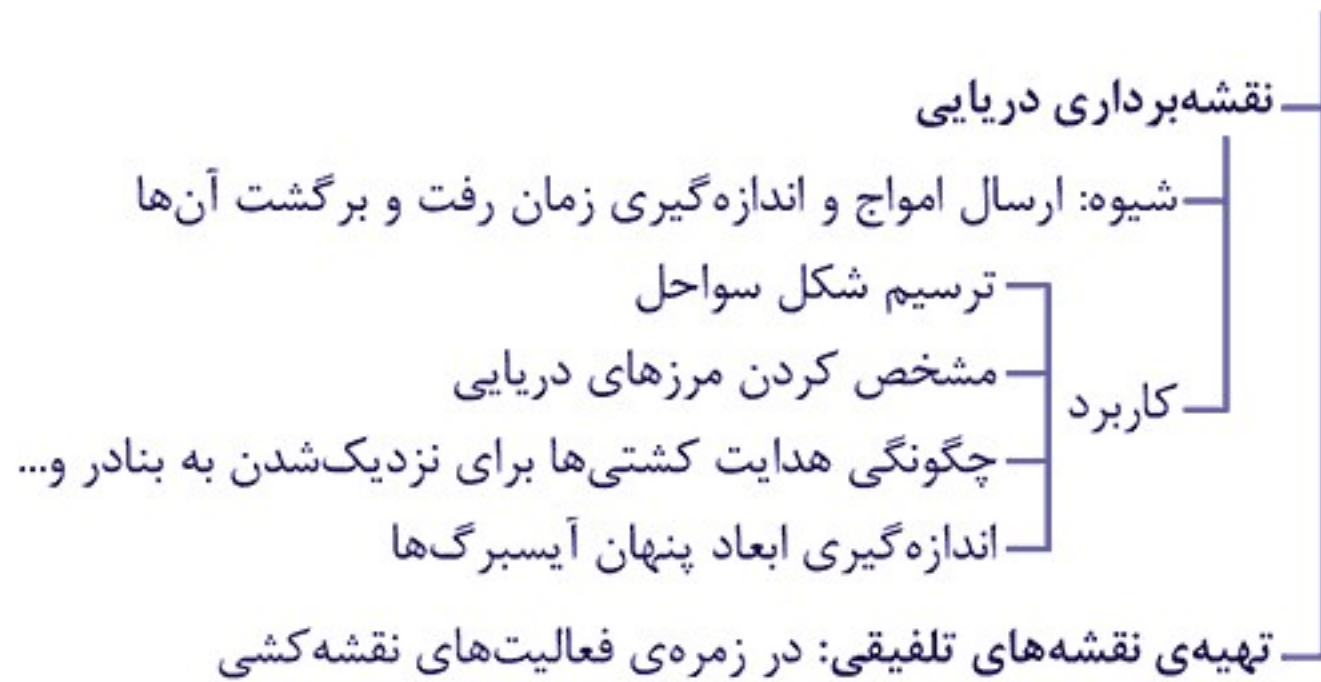
۱۳- گزینه‌ی «۴»

۱۴- گزینه‌ی «۱»

۱۵- گزینه‌ی «۲» هر کشور در محدوده‌ی سرزمین خود قوانینی وضع می‌کند، نحوه‌ی دفاع خود را مشخص می‌سازد و سایر امور دولتی را به مرحله‌ی اجرا می‌گذارد و مرزها از نظر قابلیت مشاهده، دوام، اهمیت و شدت مراقبت و دقت در علامت‌گذاری محل آنها، با هم تفاوت دارند.

۱۶- گزینه‌ی «۳»

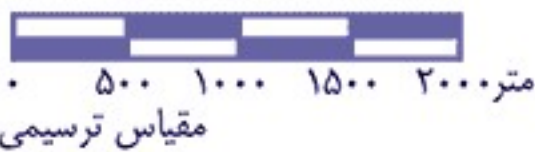
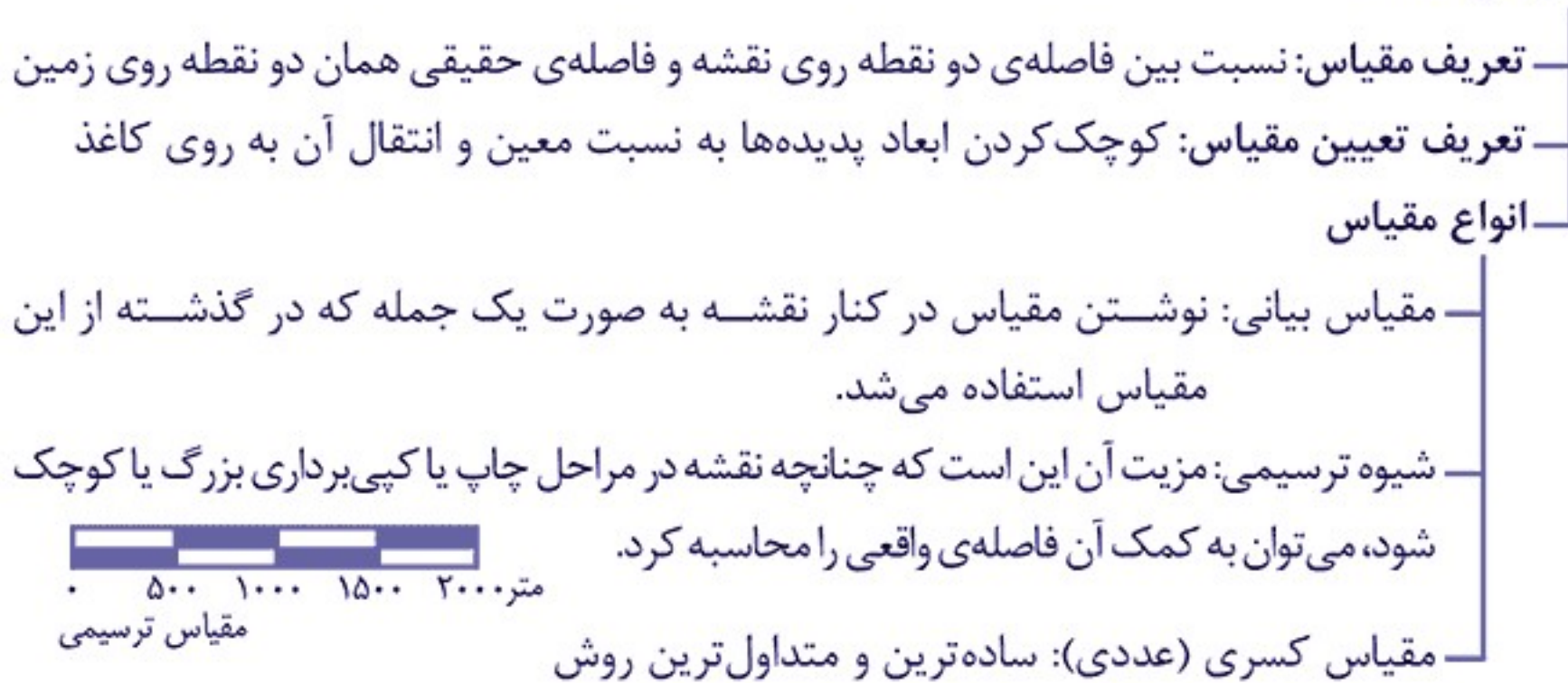

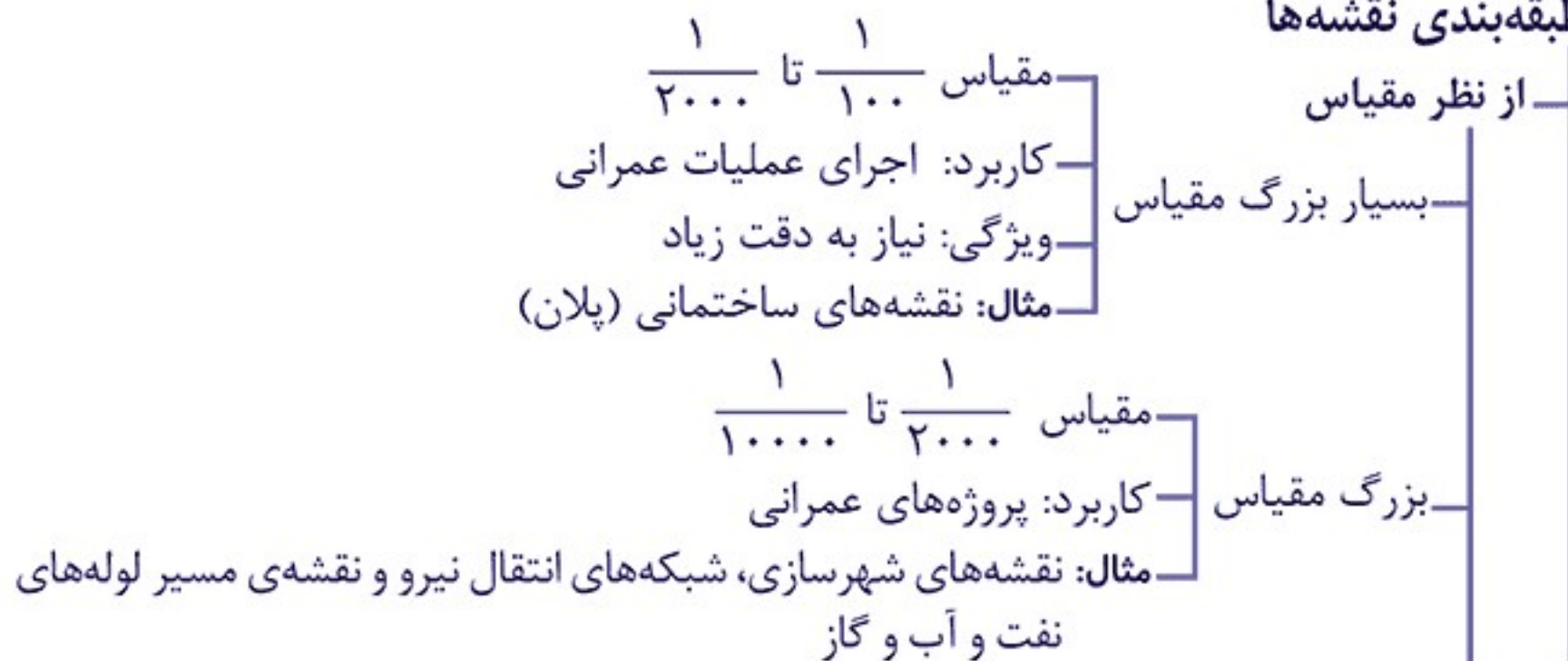
نکات

- برای تهیه نقشه ابتدا داده‌های جغرافیایی مورد نیاز، جمع‌آوری می‌شود.
- نقشه کش با استفاده از اصول و مبانی طراحی نقشه، به کارگیری علائم قراردادی، رنگ‌های گوناگون و انتخاب مقیاس مناسب اطلاعات را روی صفحه‌ای به صورت یک نقشه گویا می‌کند.
- اطلاعات جمع‌آوری شده توسط ماهواره‌ها نیاز به پردازش دارد.

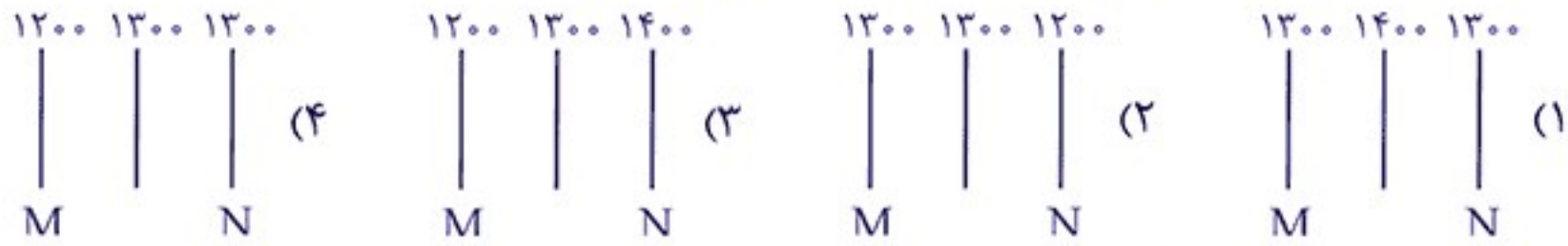
مقیاس نقشه

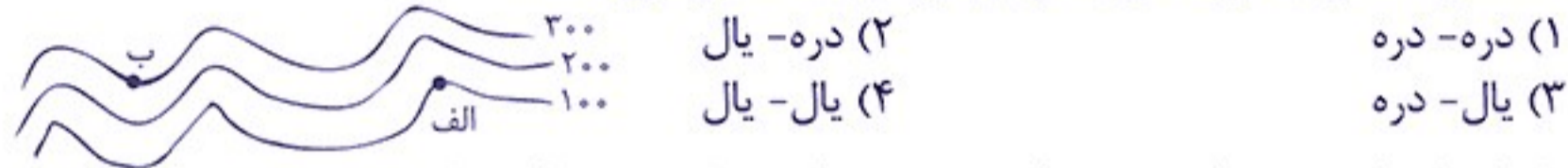
طبقه بندی نقشه‌ها

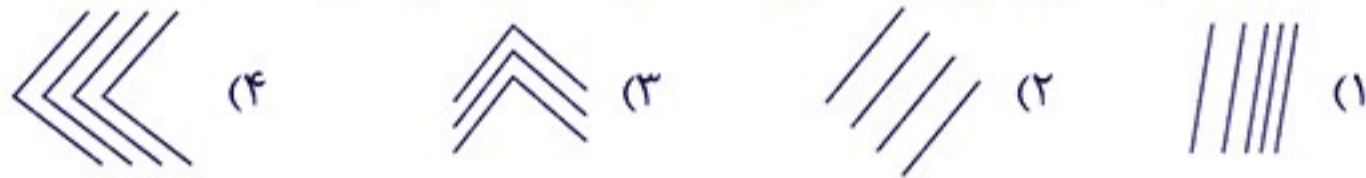
۳۳- در کدام یک از گزینه‌های زیر از نقطه‌ی M می‌توان نقطه‌ی N را مشاهده کرد؟

۳۴- نقطه‌ی الف و ب در شکل به ترتیب چه پدیده‌هایی می‌باشند؟

۳۵- کدام یک از مسیرهای زیر نشان‌دهنده‌ی دامنه‌ی کم شیب است؟

۳۶- کدام گزینه در ارتباط با کروکی‌ها درست می‌باشد و مکان مورد نظر در کروکی را به چه صورت نشان می‌دهند؟

- (۱) داشتن مقیاس دقیق و استفاده در جهت آدرس و نشانی - علامت ضربدر
- (۲) نداشتن مقیاس دقیق و استفاده در جهت اجرای پروژه‌های عمرانی - هاشور
- (۳) نداشتن مقیاس دقیق و استفاده در جهت آدرس و نشانی - هاشور
- (۴) داشتن مقیاس دقیق و استفاده در جهت اجرای پروژه‌های عمرانی - علامت ضربدر

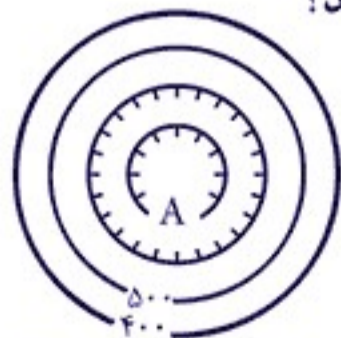
۳۷- کروکی‌ها از نظر مقیاس چگونه‌اند و نام محل مورد نظر را در کدام قسمت کروکی می‌نویسند؟

- (۱) بزرگ مقیاس - زیر کروکی
- (۲) بزرگ مقیاس - بالای کروکی
- (۳) کوچک مقیاس - زیر کروکی
- (۴) کوچک مقیاس - بالای کروکی

۳۸- کدام گزینه در ارتباط با کروکی نادرست است؟

- (۱) مشخص کردن شمال منطقه‌ی مورد نظر
- (۲) رسم کامل مسیرهایی که مد نظر نیستند.
- (۳) دقیق بودن زاویه‌ی مسیرهای اصلی و فرعی
- (۴) رعایت نسبت عرض مسیرهای اصلی به عرض مسیرهای فرعی

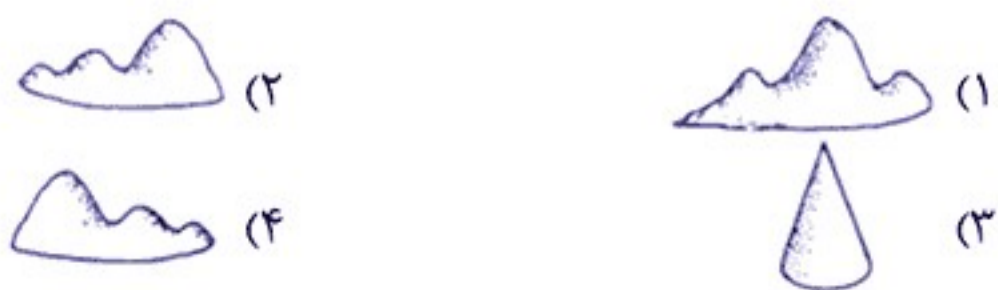
۳۹- در شکل مقابل نقطه‌ی A چه ارتفاعی دارد؟ و چه پدیده‌ای را نشان می‌دهد؟

- (۱) ۴۰۰ متر - دره
- (۲) ۴۰۰ متر - گودال
- (۳) ۷۰۰ متر - دره
- (۴) ۷۰۰ متر - گودال

(سراسری فارغ از کشور ۹۳)

۴۰- نقشه‌ی توپوگرافی مقابل نمایشگر کدام ناهمواری است؟

۲۷- گزینه‌ی «۱»

۲۸- گزینه‌ی «۴» مناطق کم ارتفاع با رنگ زرد و مناطق بلند و بسیار بلند کوهستانی با رنگ نارنجی و قهوه‌ای در روی نقشه نمایش داده می‌شوند.

۲۹- گزینه‌ی «۲» نمایش دادن ناهمواری‌های سطح زمین در نقشه یکی از مهم‌ترین و مشکل‌ترین وظایف نقشه‌کشی در گذشته بوده است و یال‌ها و پشته‌ها به شکل عدد ۷ و دره‌ها و آبراهه‌ها به شکل عدد ۸ دیده می‌شوند.

۳۰- گزینه‌ی «۱» در دامنه‌های کم شیب، منحنی‌های میزان از یک‌دیگر فاصله دارند و برعکس، در دامنه‌های پرشیب منحنی‌های میزان بسیار فشرده و به هم نزدیک‌اند و در گودال، ارتفاع دایره‌های تو در تو به سمت داخل کاهش می‌یابد.

۳۱- گزینه‌ی «۲»

۳۲- گزینه‌ی «۳»

۳۳- گزینه‌ی «۳» در گزینه‌های ۱ و ۲ وجود یک دیواره هم ارتفاع یا بلند باعث می‌گردد نتوان از نقطه‌ی M نقطه‌ی N را مشاهده کرد.

۳۴- گزینه‌ی «۲»

۳۵- گزینه‌ی «۲»

۳۶- گزینه‌ی «۳» کروکی‌ها دارای مقیاس چندان دقیقی نیستند ولی برای نشانی بسیار کاربردی هستند و مکان مورد نظر را با $\boxtimes$ یا هاشور نمایش می‌دهند.

۳۷- گزینه‌ی «۱»

۳۸- گزینه‌ی «۲»

۳۹- گزینه‌ی «۲»

۴۰- گزینه‌ی «۴»

۴۱- گزینه‌ی «۴»

۴۲- گزینه‌ی «۲»

۴۳- گزینه‌ی «۱»

۱۶- گزینه‌ی «۱» اگر ارتفاع اولین منحنی میزان ۱۸۲۰ و ارتفاع پنجمین منحنی میزان ۱۹۰۰ باشد، بنابراین چون فاصله‌ی تراز ۲۰ متر است منحنی میزان هفتم ۱۹۴۰ متر ارتفاع دارد.

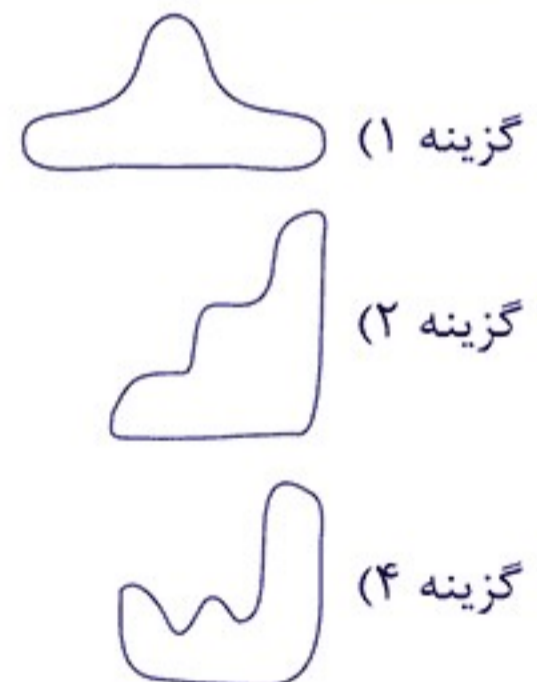
۱۷- گزینه‌ی «۴» در سیستم تصویر مخروطی، رأس مخروط می‌تواند در بالای یکی از قطب‌ها قرار گیرد و سطح تماس یکی از مدارها باشد و جنگل‌های آمزون چون در نزدیکی خط استوا قرار دارند را با سیستم تصویر استوانه‌ای نشان می‌دهند.

۱۸- گزینه‌ی «۲»

۱۹- گزینه‌ی «۲»

۲۰- گزینه‌ی «۱» در روش نمایش ارتفاعات به کمک نورپردازی، محاسبه‌ی ارتفاع هر نقطه یا تعیین شیب امکان‌پذیر نیست و علائم قراردادی که سبب گویایی نقشه و راهنمایی کاربر می‌شوند به راهنمای نقشه معروف است.

۲۱- گزینه‌ی «۲»

۲۲- گزینه‌ی «۳» دریاچه، رود، منطقه‌ی جنگلی و جاده پدیده‌های پلانیمتری و دره، پرتگاه و کوه‌ها پدیده‌های آلتیمتری هستند.

۲۳- گزینه‌ی «۳»

۲۴- گزینه‌ی «۳»

۲۵- گزینه‌ی «۲»

۲۶- گزینه‌ی «۴»